

BENUTTING VAN FOSFOR MOET OMHOOG

Van de meeste standaardvarkensvoerders heeft veevoederbedrijf AgruniekRijnvallei een variant met een laag fosforgehalte beschikbaar.

Naast het aanbieden van deze voeders adviseert het voederbedrijf zijn klanten hoe je de fosforbenutting door het varken kan verbeteren. Dat is nodig om aan de aankomende eisen voor fosforbenutting, opgelegd door het Productschap Diervoeder, te voldoen. Hoe gaat dat in zijn werk?

De uitstoot van fosfaat door Nederlandse veebedrijven is in 2011 met 8 miljoen kilo gedaald naar 171 miljoen kilo. Het ligt daarmee onder de Europese norm van 173 miljoen kilo, zo blijkt uit cijfers van het Centraal

Bureau voor de Statistiek (CBS). De daling van het surplus aan fosfaat komt voor 15 procent voor rekening van de varkenshouderij, voor 63 procent van rundvee en voor 19 procent van pluimvee. De daling komt door minder landbouwdieren en

AgruniekRijnvallei
Marco de Mik (l.) en Gerrit Hulshof.
Foto: AgruniekRijnvallei

door een verminderde uitscheiding per dier. Dat laatste komt vooral door een lager mineralengehalte in het veevoer. De varkenshouderij kan volgens het CBS nog een kwart aan fosfaatreductie winnen door het fosforgehalte in varkensvoer te verlagen. Werk aan de winkel voor de mengvoerbranche dus.

Normen

Directeur Henk Flipsen van de brancheorganisatie van mengvoerbedrijven Nevedi verwacht binnen een maand de goedkeuring vanuit Brussel voor een nieuwe productschapsverordening. Het Productschap Diervoeder wil een minimale norm voor de benutting van fosfor in het voer verplicht gaan stellen. Dat om de Brusselse normen niet te overschrijden. Het ziet ernaar uit, aldus Flipsen, dat de minimale benutting van fosfor bij zeugen voor het jaar 2013 40 procent zal zijn en voor vleesvarkens 44 procent. Voor 2012 zijn die normen 37 procent voor zeugen en 41 procent voor vleesvarkens. Volgens Flipsen komt er misschien nog een aparte categorie 'brijvarkens' bij met een bijbehorende norm. Als de verordening van kracht wordt, ergens in de zomer van 2012, kun je de fosforefficiënte op je bedrijf goed berekenen en spiegelen aan de normen, zegt Flipsen. Hij wijst erop dat we er als sector alles aan moeten doen om de Brusselse normen te halen. "Als we dat niet doen, zal de Nederlandse wetgever een verplichte mestverwerking (fosfor uit mest halen) gaan voorstellen. "En dat wordt voor de varkenshouder zeker duurder dan het verbeteren van de fosforbenutting op het bedrijf, bijvoorbeeld door fosforarm te voeren."

Benutting

AgruniekRijnvallei maakt gebruik van de door boerenorganisatie LTO en brancheorganisatie Nevedi ontwikkelde Fosfortoets. Op basis van deze toets kan de benutting van fosfor op het varkensbedrijf worden nagegaan. Veel klanten voldoen reeds aan de toekomstige benuttingseisen, weet Gerrit Hulshof, nutritionist varkens van AgruniekRijnvallei. In de loop van de tijd zag Hulshof op de varkensbedrijven een verbetering in de fosforbenutting. "Als

een bedrijf in 2013 nog eens 3 procent moet verbeteren, kan dat met onze voeders met een laag fosforgehalte, weet Hulshof. Hulshof merkt op dat het juist de varkensbedrijven met een slechte voederconversie zijn die een lagere fosforefficiënte hebben. Hulshof: "Op dergelijke bedrijven moet eerst worden gezocht naar de oorzaak van de lagere voederconversie. Dat kan bijvoorbeeld liggen aan verkeerde voeders, een verkeerd voederschema of een verminderde diergezondheid." Als de technische bedrijfsresultaten verbeteren, bijvoorbeeld door meer grootgebrachte biggen per zeug, maak je een enorme slag met je fosforbenutting, vertelt Hulshof.

'Een scherpere voederconversie helpt ook'

Diergezondheid

Verschillende varkenshouders en ook varkensdierenartsen zijn er niet van overtuigd dat met de reductie van het fosfaatgehalte in voeders, het varken nog voldoende van dit element binnenkrijgt. Daarom heeft Wageningen UR recent een literatuurstudie gedaan naar de fosforbehoefte van onder andere varkens. De onderzoekers keken tot welk niveau het verteerbare fosforgehalte in het varkensvoer verlaagd kan worden zonder negatieve gevolgen voor diergezondheid en dierprestaties. Zij stelden vast dat in de standaardvarkensvoerders circa 40 procent van de opgenomen fosfor wordt vastgelegd in het varken. Met de toepassing van verschillende voerstrategieën kan, aldus dit onderzoek, de fosfaatuitscheiding met 10 tot 20 procent gereduceerd worden zonder dat er tekorten in het varken ontstaan. Marco de Mik, dierenarts en nutritionist varkens bij AgruniekRijnvallei, weet dat de relatie tussen diergezondheid en de fosforreductie in het voer een issue is geweest en soms nog is. De Mik: "Momenteel is het geen echt onderwerp meer." Hij zegt dat wanneer je in staat bent om

de verteerbaarheid van het opgenomen fosfor te verbeteren, je geen tekorten krijgt in het dier. Door een geringe toename van het enzym fytase in het fosforarmere mengvoer kan die betere verteerbaarheid al worden gerealiseerd, aldus De Mik.

Fosforarm voeren

Het verlagen van de fosforgehaltes in mengvoerders heeft terdege invloed op de kostprijs. Het voer wordt er duurder door, aldus Hulshof. Dat komt doordat je meer gebruik gaat maken van duurere eiwitbronnen. Raap en zonnebloem bevatten relatief veel onverteerbaar fosfor. Alternatieven zijn duurder om in te kopen. Echte economische prikkels voor de varkenshouder om P-arm voer in te kopen zijn er nog niet. AgruniekRijnvallei schat zijn marktaandeel fosforarme varkensvoerders op kleiner dan 1 procent, dus nog verwaarloosbaar klein. Wat zijn de meerkosten van fosforarm voeren voor de varkenshouder? Hulshof legt uit: "Bij een voederconversie van 2,5 en een groeitraject van 90 kg, heeft een varken 225 kg voer nodig. De meerkosten voor fosforarm voer bedragen circa 25 cent per varken. Daarmee wordt de fosforbenutting met 3 procent verbeterd. Hulshof: "Dat leidt tevens tot minder mestafzetkosten." Varkenshouder Jan Willem Lammers uit het Gelderse Aalten heeft een vleesvarkensbedrijf met 4.500 plaatsen. Hij deed een proef in samenspraak met AgruniekRijnvallei om het fosforarm voeren in kaart te brengen. Een deel van zijn varkens kreeg standaardvoer en de andere dieren fosforarm voer. Onder de huidige omstandigheden van het bedrijf ging Lammers met het standaardvoer over de P-toets heen. Lammers: "Een scherpere voederconversie helpt ook. Als varkenshouder kun je pratende over de P-benutting ook nog een slag maken door geen borgen en gelten te mesten, maar borgen en gelten. Dat verbetert namelijk je voederconversie." En hoe zit het economisch? Lammers weet dat met name startvoer met minder fosfor fors duurder is. "Het mag alles bij elkaar niet meer kosten dan 40 cent extra per 100 kg voer." <